

Sękocin Stary, dnia 28 lutego 2023 r.

Wnioski z konferencji
10 lat rozwoju Banku Danych o Lasach

Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych oraz Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej zorganizowały 9 lutego 2023 r., pod patronatem Minister Klimatu i Środowiska – Anny Moskwy, konferencję **10 lat rozwoju Bank Danych o Lasach**. Konferencja miała na celu podsumowanie zrealizowanych przez BULiGL – na zlecenie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych – dotychczasowych prac dotyczących utrzymania i rozwoju banku danych o zasobach leśnych i stanie lasów (BDL), w tym określenie roli BDL w zaspokajaniu potrzeb informacyjnych dotyczących lasów, a także określenia kierunków dalszego rozwoju Banku Danych o Lasach.

W konferencji wzięli udział przedstawiciele m.in. następujących instytucji: Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, PGL Lasy Państwowe, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, przedstawiciele starostw powiatowych, przedstawiciele właścicieli lasów prywatnych, uniwersyteckie wydziały leśne UR w Krakowie, SGGW w Warszawie oraz UP w Poznaniu. Zaprezentowano dwanaście referatów, przedstawiających prace wykonane w ramach utrzymania i rozwoju BDL, propozycje dalszych działań rozwojowych oraz praktyczne wykorzystanie informacji z BDL przez różne grupy odbiorców. Na podstawie wygłoszonych referatów oraz przeprowadzonej dyskusji, Komisja Wniosków w składzie:

- Jarosław Socha (UR w Krakowie) – przewodniczący,
- Janusz Łogoźny (MŚ),
- Krzysztof Stereńczak (IBL),
- Roman Wójcik (SGGW),
- Paweł Strzeliński (UP Poznań),
- Agata Kawałko (Urząd Statystyczny w Białymstoku),
- Artur Michorczyk (BULiGL) – sekretarz Komisji
- Jacek Przypaśniak (DGLP),

przedstawiła następujące stwierdzenia i wnioski:

1. Ochrona gruntów leśnych oraz funkcjonowanie sektora leśnego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju wymaga ciągłego dostarczania wielostronnych informacji o lasach wszystkich form własności, umożliwiających ocenę stanu lasu oraz zachodzących

w nim zmian, a także prowadzonej gospodarki leśnej i jej skutków. Bank danych o zasobach leśnych i stanie lasów oraz wielkoobszarowa inwentaryzacja stanu lasów (zgodnie z delegacją art.13a Ustawy o lasach), obok monitoringu stanu lasu, są kluczowymi elementami systemu informacji o stanie lasów w Polsce.

2. Informacje gromadzone i udostępniane w BDL, są szeroko wykorzystywane przez wszystkie poziomy organizacje i zarządzania w leśnictwie, organy nadzoru państwa nad lasami, naukę, instytucje ochrony przyrody, statystykę publiczną, samorządy terytorialne, prywatnych właścicieli lasów oraz przez szeroko rozumiane społeczeństwo informacyjne.
3. Budowa i rozwój BDL wiążą się w szczególności z potrzebą stałego uzupełniania wiedzy i aktualizacji informacji dotyczących lasów publicznych i prywatnych, zapewnienia dla nich aktualnej dokumentacji urzędzeniowej oraz stałej poprawy jakości tych danych. Należy dołożyć wszelkich starań, aby wszystkie opracowania urzędzeniowe, w tym dla lasów poza zarządem LP, trafiały systematycznie do zasobów Banku Danych o Lasach. Najlepszym rozwiązaniem byłoby ustanowienie odpowiednich przepisów prawnych obligujących do przekazywania wszystkich opracowań urzędzeniowych do zasobów BDL.
4. Publikacja w Banku Danych o Lasach danych z uproszczonych planów urządzenia lasu (UPUL) zapewnia właścicielom lasów dostęp do informacji o stanie ich lasów, dla których do tej pory informacja ta była trudno dostępna. Obecnie w zasobach BDL znajduje się 90% dokumentacji UPUL funkcjonującej w starostwach. Jednak w ramach tego udziału, 30% opracowań straciło już swoją ważność i przestało obowiązywać (ma zatem głównie wartość dokumentacyjną). Na konferencji zwrócono uwagę na brak dostępności w BDL do części aktualnych dokumentów UPUL; w tej sprawie pojawiają się również liczne głosy ze strony stowarzyszeń leśnych i właścicieli lasów. W związku z tym postuluje się o jak najszerze i pilne uzupełnienie BDL o aktualną dokumentację z UPUL.
5. Zmiana Ustawy o lasach w 2016 roku pozwoliła na uruchomienie środków funduszu leśnego na dofinansowanie uproszczonych planów urządzenia lasu, co w połączeniu z kolejnymi zarządzeniami Dyrektora Generalnego LP (nr 49 z 2016 i nr 37 z 2020 r.) pozwoliło w latach 2017–2023 na zasilenie BDL aktualną informacją urzędzeniową dla ponad 650 tys. ha lasów prywatnych. Bardzo ważne jest zatem, aby rozwijać jakościowy aspekt uproszczonych planów urządzenia lasu przez kontynuację systemu dopłat do sporządzania tych planów według wytycznych określonych w zarządzeniach DGLP.
6. W celu usprawnienia zarządzania oraz przepływu informacji o lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa postuluje się ciągłą aktualizację aplikacji i instrukcji wchodzących w skład systemu obsługującego w BDL lasy prywatne. W skład tego systemu należy zaliczyć takie narzędzia, jak: BDL Plany Uproszczone, Kontrole UPUL, Mapa PU,

Taksator PU (sugeruje się przeniesienie tej aplikacji do utrzymania i konserwacji w ramach działań BDL) oraz dokumenty stanowiące wytyczne do sporządzania UPUL. Proponuje się także, aby w kolejnych latach system aplikacji udostępnianych w ramach BDL, usprawniających zarządzanie lasami prywatnymi, został rozbudowany, m.in. o aplikację mobilną do zarządzania w zakresie lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. Aplikacja BDL Plany Uproszczone powinna również być zintegrowana z aplikacją Leśnik+ wykorzystywaną przez pracowników Lasów Państwowych przede wszystkim w zakresie wymiany danych o wykonanych czynnościach gospodarczych w lasach niestanowiących własności Skarb Państwa.

7. W ramach zasobów Banku Danych o Lasach proponuje się utworzenie portalu informacyjnego dla lasów poza zarządem PGL LP, gdzie udostępniane będą aktualne informacje na temat obowiązujących procedur w postępowaniach administracyjnych związanych z zarządzaniem lasami prywatnymi, informacje o dotacjach dla lasów prywatnych oraz inne informacje dotyczące zasad prowadzenia gospodarki leśnej. Zalecane jest, aby portal ten udostępniał również informacje o wielkości dostępnego surowca drzewnego w lasach innych form własności.
8. W celu zapewnienia odpowiedniego przepływu informacji dla portalu, o którym mowa w pkt. 7. postuluje się o podpisanie listu intencyjnego dotyczącego współpracy pomiędzy Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwem Klimatu i Środowiska, Dyrekcją Generalną Lasów Państwowych, Biurem Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oraz Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie wymiany informacji i danych o lasach różnych form własności, formach wsparcia, a także innych zagadnieniach związanych z funkcjonowaniem tych lasów.
9. Zapotrzebowanie na informacje zarówno o stanie lasów, jak i prowadzonej gospodarce leśnej wymaga doskonalenia systemu udostępniania danych oraz informacji dotyczących niżej rekomendowanych obszarów działania.
 - Celowe jest wykorzystanie najnowszych technologii informatycznych w systemie raportowania Banku Danych o Lasach, w tym technologii przedstawiania informacji wykorzystujących graficzne formy prezentacji danych w postaci interaktywnych wykresów i map. Rozwiązania takie pozwolą na prezentowanie raportów o lasach w taki sposób, aby informacje w nich zawarte były czytelne oraz łatwe i jednoznaczne w interpretacji.
 - Istnieje potrzeba przygotowania modułu e-learningowego, prezentującego zarówno scenariusze wykorzystania udostępnianych danych, jak i interaktywne instrukcje działania systemów oraz narzędzi BDL.

- Uzasadnione jest opracowanie nowej szaty graficznej głównego portalu Banku Danych o Lasach w taki sposób, aby stał się on bardziej przejrzysty, funkcjonalny i atrakcyjny dla potencjalnego użytkownika.
 - Na potrzeby dostępu informacji o środowisku dla społeczeństwa, rekomenduje się uruchomienie w ramach BDL odrębnej strony internetowej z informacjami i bieżącym harmonogramem prac nad sporządzeniem projektów planów urządzenia lasu w PGL Lasy Państwowe oraz uproszczonych planów urządzenia lasu sporządzanych przez starostwa korzystające z dopłat ze środków funduszu leśnego.
10. Ze względu na rosnące zapotrzebowanie na informacje dotyczące aktualnego stanu lasów i procesów w nim zachodzących, należy rozszerzyć zakres gromadzonych i prezentowanych w BDL danych o coroczne wyniki monitoringu lasów, realizowanego przez Instytut Badawczy Leśnictwa na zlecenie DGLP, Ministerstwa Klimatu i Środowiska, GIOŚ oraz NFOŚiGW.
11. Ze względu na rosnące zapotrzebowanie na informacje dotyczące aktualnego stanu i prognoz rozwoju zasobów leśnych w Polsce, na potrzeby raportowania krajowego i międzynarodowego, należy podjąć prace na rzecz rozbudowy możliwości prognozowania dynamiki zmian zasobów leśnych w Banku Danych o Lasach, który – jako miejsce gromadzenia najbardziej kompletnych i wszechstronnych danych o lasach w Polsce – jest w tym zakresie wsparciem dla administracji publicznej.
12. Na potrzeby propagowania pozaprodukcyjnych funkcji lasu, dobrym kierunkiem rozwoju usług BDL jest publiczne udostępnienie informacji o zabytkach na terenach zarządzanych przez LP, drogach udostępnionych do ruchu publicznego, drogach przeciwpożarowych, a także dalsza aktualizacja oraz rozbudowanie danych z zakresu zagospodarowania turystycznego lasu (np. przekazywanie informacji o zamkniętych szlakach turystycznych, utrudnieniach w ruchu turystycznym) w tym programie „Zanocuj w lesie”.
13. Informatyzacja społeczeństwa, gospodarki i administracji wymusza automatyzację procesu udostępniania danych z różnorodnych źródeł. Aby sprostać takim wymaganiom, należy opracować i wdrożyć usługi typu API, czyli zbioru reguł programistycznych opisujących sposób wykorzystania danych udostępnianych z zasobu BDL, w tym danych z wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasu (WISL).
14. Obecnie obszary leśne podlegają intensywnej penetracji przez społeczeństwo. W celu zapewnienia przepływu informacji o zdarzeniach zachodzących w obszarach leśnych, postuluje się uruchomienie pilotażowego programu tzw. alarmu społecznego, za pomocą którego będzie możliwe zgłaszanie zdarzeń zdefiniowanych w odpowiednim katalogu (np.

wypadki komunikacyjne ze zwierzętami) i ich wizualizacji na portalu BDL oraz w aplikacji mobilnej.

15. Bank Danych o Lasach – jako podstawowe źródło informacji o lasach w Polsce – mógłby również przechowywać i udostępniać zainteresowanym podmiotom dane (w szczególności z pomiarów dendrometrycznych), które zostały zebrane w ramach badań naukowych finansowanych przez Lasy Państwowe.
16. W związku z planowanym wprowadzeniem rozporządzeń Komisji Europejskiej (KE) w zakresie wprowadzenia monitoringu lasów oraz wdrożenia krajowego planowania strategicznego w leśnictwie na obszarze UE, postuluje się wykorzystanie w tych procesach potencjału zasobów Banku Danych o Lasach, w tym również jako węzła informacyjnego, związanego z wdrażaniem planowanych rozporządzeń KE.
17. W celu zapewnienia szerokiego przepływu informacji do właściwych podmiotów odpowiedzialnych za nadzór nad gospodarką leśną, postuluje się, aby Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi rozpropagowały wśród podmiotów sprawujących nadzór nad lasami prywatnymi informację o aplikacjach i działaniach prowadzonych w ramach Banku Danych o Lasach w zakresie wsparcia nadzoru nad tymi lasami.
18. Zakres informacji gromadzonych w BDL, możliwości wielostronnego przetwarzania danych i tworzenia raportów oraz stale zwiększające się możliwości udostępniania zgromadzonych danych jednoznacznie wskazują na potrzebę kontynuowania prac związanych z funkcjonowaniem i dalszym rozwojem Banku Danych o Lasach wszystkich form własności.

W trakcie konferencji zgłoszono również poniższe propozycje nie dotyczące bezpośrednio Banku Danych o Lasach, ale mające wpływ na funkcjonowanie leśnictwa w Polsce.

1. Główny Urząd Statystyczny (GUS) zgłosił postulat dotyczący potrzeby rozszerzenia zakresu gromadzenia danych statystycznych dla obszarów leśnych o dane wynikające z rozporządzenia w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska. Przewiduje ono obowiązkowe sporządzanie rachunków leśnych tzw. Forest accounts (rachunki leśne obejmują bilanse ilościowe i wartościowe gruntów leśnych i zasobów drzewnych). Jest to również niezbędne na potrzeby raportowania danych o lasach do FAO/Global Forest Resources Assessment według definicji lasów stosowanych przez ONZ.
GUS postuluje także sporządzanie dodatkowych raportów z WISL dotyczących wielkości przyrostu miąższości w lasach oraz zmian zasobów drewna martwego w układzie województw oraz form własności.

Celowe jest, aby powyższe propozycje zostały uwzględnione w instrukcji wykonywania WISL, która zostanie sporządzona na kolejny cykl tej inwentaryzacji, tj. na lata 2025–2029.

2. Lasy Państwowe posiadają obszerny zasób danych archiwalnych dotyczących planowania urzędniowego, który można wykorzystać w zarządzaniu obszarami leśnymi, w badaniach naukowych oraz innych aktywnościach – w szczególności w planowaniu gospodarki leśnej, weryfikacji danych z zakresu stanu posiadania, jak również możliwości przedstawiania społeczeństwu historii zarządzania lasami. W związku z tym wnioskuję się podjęcie prac związanych z cyfryzacją danych archiwalnych, o których mowa wyżej, w ramach osobnego projektu, nie związanego bezpośrednio z umową na utrzymanie i rozwój Banku Danych o Lasach.

Przewodniczący Komisji Wniosków :

Przedstawione wnioski rekomendujemy do zatwierdzenia.

.....
Dyrektor Generalny Lasów Państwowych

.....
Dyrektor Biura Urządzania Lasu
i Geodezji Leśnej

ZATWIERDZAM

.....